

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

KYSELINY NÁZVOSLOVÍ A ROZDĚLENÍ

**PROJEKT EU PENÍZE ŠKOLÁM
OPERAČNÍ PROGRAM
VZDĚLÁVÁNÍ PRO KONKURENCESCHOPNOST**

VY_52_INOVACE_193
VZDĚLÁVACÍ OBLAST: ČLOVĚK A PŘÍRODA
VZDĚLÁVACÍ OBOR: CHEMIE
ROČNÍK: 9

CO TO JSOU KYSELINY

KYSELINY JSOU DVOUPRVKOVÉ NEBO
TŘÍPRVKOVÉ SLOUČENINY,
KTERÉ V ROZTOKU UVOLŇUJÍ KATIONTY VODÍKU

ROZDĚLENÍ KYSELIN

BEZKYSLÍKATÉ

KYSLÍKATÉ

BEZKYSLÍKATÉ KYSELINY

PLYN

HF   **FLUOROVODÍK**

HCl   **CHLOROVODÍK**

HBr   **BROMOVODÍK**

HI   **JODOVODÍK**

H₂S   **SULFAN**

HCN   **KYANOVODÍK**

KYSELINA (ROZTOK)

FLUOROVODÍKOVÁ

CHLOROVODÍKOVÁ

BROMOVODÍKOVÁ

JODOVODÍKOVÁ

SULFANOVÁ

KYANOVODÍKOVÁ

KYSLÍKATÉ KYSELINY NÁZVOSLOVÍ

KYSLÍKATÉ KYSELINY JSOU TŘÍPRVKOVÉ
SLOUČENINY **VODÍKU, NEKOVU A KYSLÍKU**

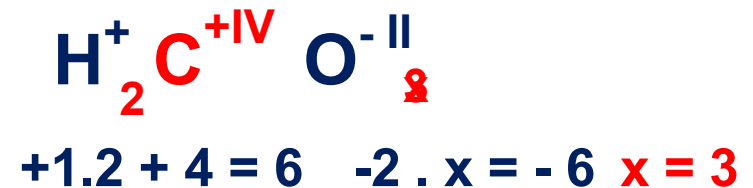
VODÍK   NEKOV   KYSLÍK

H   X   O

KYSELINA CHLOREČNÁ

KYSELINA UHLIČITÁ

PROCVIČOVÁNÍ

HNO_3 KYS.DUSIČNÁ

H_2SO_4 KYS.SÍROVÁ

H_2CO_3 KYS.UHLIČITÁ

HClO_2 KYS.CHLORITÁ

HClO_4 KYS.CHLORISTÁ

HBrO_3 KYS.BROMIČNÁ

HMnO_4 KYS.MANGANISTÁ

H_2TiO_3 KYS.TITANIČITÁ

H_2TeO_4 KYS.TELUROVÁ

HClO KYS.CHLORNÁ

H_2MoO_4 KYS.MOLYBDENOVÁ

H_2PbO_3 KYS.OLOVIČITÁ

HBrO_4 KYS.BROMISTÁ

HSbO_3 KYS.ANTIMONIČNÁ

H_2SiO_3 KYS.KŘEMIČITÁ

HClO_2 KYS.CHLORITÁ

DALŠÍ PRAVIDLA TVORBY NÁZVOSLOVÍ

VODÍK SE V KYSELINÁCH OZNAČUJE SLOVEM
HYDROGEN

VĚTŠÍ POČET VODÍKŮ V MOLEKULE KYSELINY SE
OZNAČUJE PŘEDLOŽKAMI **DI-, TRI-, TETRA-, PENTA-**

KYSELINA TRI HYDROGEN FOSFOREČNÁ	H_3PO_4
KYSELINA TRI HYDROGEN BORITÁ	H_3BO_3
KYSELINA DISIŘIČITÁ	$H_2S_2O_5$
KYSELINA HEXA HYDROGEN DIKŘEMIČITÁ	$H_6Si_2O_7$
KYSELINA DI HYDROGEN DISÍROVÁ	$H_2S_2O_7$

KYSELINA CHLORO VodÍKOVÁ HCl (KYSELINA SOLNÁ)

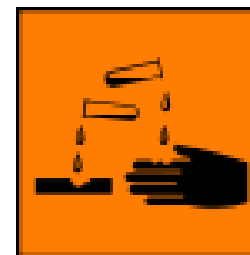
FYZIKÁLNÍ VLASTNOSTI:

BEZBARVÁ KAPALINA

TECHNICKÁ HCl ŽLUTÁ KAPALINA

ŽÍRAVINA

ROZPUSTNÁ VE VODĚ

VZNIK KYSELINY CHLOROVODÍKOVÉ

VZNIKÁ SLUČOVÁNÍM CHLÓRU S VODÍKEM

CHLOROVODÍK REAGUJE S VODOU
ZA VZNIKU ROZTOKU KYSELINY
CHLOROVODÍKOVÉ

CHEMICKÉ VLASTNOSTI

ZINEK REAGUJE S HCl ZA VZNIKU VODÍKU A
CHLORIDU ZINEČNATÉHO

HOŘČÍK REAGUJE S HCl ZA VZNIKU VODÍKU A
CHLORIDU HOŘEČNATÉHO

HLINÍK REAGUJE S HCl ZA VZNIKU VODÍKU A
CHLORIDU HLINITÉHO

**KYSELINA CHLOROVODÍKOVÁ NEREAGUJE S
TĚMITO KOVY:**

Cu, Au, Ag, Hg, Pt

**KYSELINA CHLOROVODÍKOVÁ REAGUJE S
NĚKTERÝMI KOVY ZA VZNIKU VODÍKU A
PŘÍSLUŠNÉHO CHLORIDU**

PROCVIČOVÁNÍ

**REAKCE ŽELEZA S KYSELINOU
CHLOROVODÍKOVOU VZNIKÁ CHLORID ŽELEZITÝ**

PŘIPRAV KYSELINU BROMOVODÍKOVOU

REAKCE KYSELINY

CHLOROVODÍKOVÉ S OXIDY KOVŮ

OXID MĚDNATÝ REAGUJE S HCl ZA VZNIKU
VODY A CHLORIDU MĚDNATÉHO

JAKÉ LÁTKY VZNIKAJÍ REAKCÍ OXIDU
CHROMITÉHO S KYSELINOU
CHLOROVODÍKOVOU?

KYSELINA CHLOROVODÍKOVÁ REAGUJE S
OXIDY KOVŮ ZA VZNIKU VODY A CHLORIDŮ

VÝZNAM KYSELINY CHLOROVODÍKOVÉ (E507)

TRÁVENÍ – V ŽALUDEČNÍ ŠTÁVĚ

ČIŠTĚNÍ KOVŮ PŘI PÁJENÍ

VÝROBA PLASTŮ (PVC)

ČINĚNÍ KŮŽÍ

LUČAVKA KRÁLOVSKÁ – SMĚS HCl + HNO₃ (3 : 1)

ROZPOUŠTÍ ZLATO

DALŠÍ DŮLEŽITÉ BEZKYSLÍKATÉ Kyseliny

Kyselina fluorovodíková HF

LEPTÁ A ROZPOUŠTÍ SKLO (VYUŽITÍ VE SKLÁŘSTVÍ)

Kyselina sulfanová H₂S

Sulfan v přírodě vzniká rozkladem organických látek, roztok ve vodě se nazývá kyselina sulfanová (sirovodíková). Zapáchá po zkažených vejcích, je hořlavý a jedovatý.

Kyselina kyanovodíková HCN

Kyanovodík voní po hořkých mandlích, extrémně jedovatý

ZDROJE:

P.Beneš, V.Pumpr, J.Banýr : Základy chemie 1, Fortuna 2000, ISBN 80-7168-720-

J.Škoda, P.Doulík : Chemie 8, Fraus 2006, ISBN 80-7238- 442-2

- **AUTOR: Mgr.Miloslav Straka**
- **ZÁKLADNÍ ŠKOLA ŽĎÁR NAD SÁZAVOU, PALACHOVA 2189/35**
- **DATUM: 2.1.2012**
- **URČENO: 8. A 9.ROČNÍK ZŠ**
- **VZDĚLÁVACÍ OBLAST: ČLOVĚK A PŘÍRODA**
- **VZDĚLÁVACÍ OBOR: CHEMIE**
- **TÉMATICKÝ OKRUH: CHEMICKÝ DĚJ – KYSELINY – NÁZVOSLOVÍ A ROZDĚLENÍ**

METODICKÝ LIST

DRUH MATERIÁLU: výuková prezentace s materiálem pro procvičování názvosloví

CÍL: prezentace je určena jako textová podpora při výkladu názvosloví kyselin a vlastností kyselin bezkyslíkatých

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY: žáci umí sestavovat vzorce a názvy bezkyslíkatých i kyslíkatých kyselin, chápou rozdíl mezi halogenvodíky a příslušnými kyselinami, umí zapsat rovnici disociace kyselin ve vodě, znají význam nejdůležitějších bezkyslíkatých kyselin a jejich reakce s kovy a oxidy kovů

KLÍČOVÁ SLOVA: kyselina bezkyslíkatá a kyslíkatá, kyselina chlorovodíková, kyselina fluorovodíková a sulfanová

METODICKÉ POZNÁMKY: Na úvod na příkladu kyseliny chlorovodíkové zopakovat ionizaci a vysvětlit rozdíl mezi chlorovodíkem a kyselinou chlorovodíkovou, hlavní částí je vysvětlení tvorby názvosloví kyslíkatých kyselin – příklady na procvičení. Druhá část prezentace vysvětluje reakci kyseliny s kovy a oxidy kovů. Současně je nutné provádět příslušné pokusy, ať demonstrativně či frontálně.